هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران منظور ٿيل

جلد: ايڪيهون - شمارو: ٻيو

ڊسمبر ٢٠١٨ع

ISSN 2219-5912

ڪلاچي

تحقيقي جرنل

ايڊيٽر

پروفيسر محمد سليم ميمڻ

شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر،
ڪراچي يونيورسٽي، ڪراچي

هائير ايجوڪيشن ڪميشن پاران منظور ٿيل

ڪلاچي

تحقيقي جرنل

ايڊيٽر	: پروفيسر محمد سليم ميمڻ
ٻانهن ٻيلي	: حبيب الله جاکرو سڪندر علي ٻنڌ
شمارو	: ٻيو، ڊسمبر
سال	: ٢٠١٨ع
ڇپائيندڙ	: شاهه عبداللطيف ڀٽائي چيئر، ڪراچي يونيورسٽي، ڪراچي.
ڇپيندڙ	: پيڪاڪ پرنٽرس، ڪراچي.
مُلهه	: پاڪستان: ٣٠٠ رُپيا پرڏيهه: ١٠ آمريڪي ڊالر

U.R.L.: **www.salbc.org.pk**

E-mail : **salbc.ku@hotmail.com**
saleemmemon@ymail.com

ISSN 2219-5912

ايڊيٽوريل بورڊ

١. پروفيسر ڊاڪٽر محمد اجمل خان - سِتاره امتياز (وائيس چانسلر) — سرپرست

٢. ڊاڪٽر غلام علي الانا - سِتاره امتياز — ميمبر

٣. ڊاڪٽر فهميده حسين — ميمبر

۴. ڊاڪٽر ٻلديو مٽلاڻي (ڀارت) — ميمبر

۵. پروفيسر پروين ٽالپر (آمريڪا) — ميمبر

٦. ڊاڪٽر جگديش لڇاڻي (ڀارت) — ميمبر

٧. ڊاڪٽر ڪملا گوڪلاڻي (ڀارت) — ميمبر

٨. ڊاڪٽر روي پرڪاش ٽيڪچنداڻي (ڀارت) — ميمبر

٩. پروفيسر محمد سليم ميمڻ — ميمبر/ايڊيٽر

نوٽ: **ڪلاچي** تحقيقي جرنل ۾ ڇپجندڙ مقالا جيئن تہ تحقيق تي ٻڌل هوندا آهن، ان ڪري انهن جي لکندڙن يا محققن جي خيالن ۽ حوالن سان اداري جو متفق هئڻ ضروري نہ آهي. ادارو ڪنهن بہ فني يا تڪنيڪي سبب ڪري مقالي کي روڪڻ يا رد ڪرڻ جو حق رکي ٿو. تحقيقي مقالا ’هارڊ ڪاپي‘ سان گڏ، ’سافٽ ڪاپي‘ جي صورت ۾ ’سي ڊي‘ يا ’اِي ميل‘ ذريعي موڪليا وڃن، ان سان گڏ مقالي جو متن انگريزيءَ ۾ ۽ محقق جو مختصر تعارف بہ هئڻ لازمي آهي.

ماهرن جي ڪميٽي

ڊاڪٽر سي، شيڪل
ڊائريڪٽر،
انسٽيٽيوٽ آف انڊولوجي،
اسڪول آف اورينٽل اينڊ افريڪن اسٽڊيز،
يونيورسٽي آف لنڊن،
برطانيا.

پروفيسر جنيفر ايس. ڪول
ايسوسيئيٽ پروفيسر لنگوئيسٽڪ
اينڊ ڪوگنيٽيو سائنس،
يونيورسٽي آف اليونوئيس ائيٽ اربانا،
ڪئمپينگ ٧٠٢، ايس مئٿيوز،
اربانا- آئي ايل-٦١٨٠١، آمريڪا.

پروفيسر علي آساڻي
پروفيسر آف دي پريڪٽس آف انڊو-مسلم لينگوئيج آف ريليجن،
بينڪر سينٽر ٣٠۵، ١٢ ڪوينسي اسٽريٽ،
هارورڊ يونيورسٽي،
ڪيمبريج، ايم اي ٠٢١٣٨، آمريڪا.

پروفيسر ڊاڪٽر ايم. ڪي. جيٽلي
ريٽائرڊ پروفيسر،
دهلي يونيورسٽي،
ڊي-١٢٧، وويڪ ويهار،
دهلي-١١٠٠٩۵،
ڀارت.

ڊاڪٽر جيٺو لالواڻي
مٿر وان، آديتيا بينگلوز،
نوبل نگر،
احمدآباد-٣٨٢٣۴٠،
ڀارت.

ڊاڪٽر غزالہ رحمان رفيق
ڊائريڪٽر،
سنڌ ايپاس اڪيڊمي،
شهيد ذوالفقار علي ڀٽو انسٽيٽيوٽ آف
سائنس اينڊ ٽيڪنالوجي،
ڪراچي.

ٻه اکر

سنڌي ٻوليءَ ۾ هاڻي مختلف ادارن خاص طور تي يونيورسٽين پاران تحقيقي جرنلن جو اجرا ٿي رهيو آهي، جيڪو تحقيق جي ميدان ۾ همٿائيندڙ رجحان آهي، پر ان سان گڏوگڏ اهو به ضروري آهي ته، تحقيق جي معيار موجب لکيل مقالن کي شايع ڪيو وڃي. اڪثر مقالي نگار رڳو لئي ۽ ڦينچي جو ڪم ڪري پنهنجي مقالي کي ترتيب ڏيندا آهن، جنهن ۾ سندن پنهنجي تحقيق يا ڪيل ڪوڃنا جو ڪو ڪردار نه هوندو آهي. ڪن مقالن ۾ ٻولي غير معياري هوندي آهي. اهڙن مقالن تي گهڻي محنت ڪري انهن کي سڌارڻو پوندو آهي. گهڻن مقالن جا موضوع ۽ متن پاڻ ۾ نهڪندڙ نه هوندا آهن. نتيجي ۾ اهڙا مقالا اشاعت جوڳا نه سمجهي ان کي شايع نه ڪيو ويندو آهي.

مقالا ڇپجڻ کان اڳ ان شعبي يا صنف جي ماهر کي ماهراڻي راءِ لاءِ اُماڻيا ويندا آهن. ڪجهه ماهر وقت ڪڍي انهن مقالن ۾ گهربل درستيون پڻ ڪندا آهن، يا مقالي جي عنوان ۽ متن جي حوالي سان مقالي نگار لاءِ ڪجهه صلاحون ڏيندا آهن، جيڪي مقالي نگار ڏانهن اُماڻي ڪين گهربل واڌارا ۽ سڌارا ڪرڻ جي صلاح ڏني ويندي آهي. اڪثر مقالي نگار انهن صلاحن جي روشنيءَ ۾ گهربل واڌارا ۽ سڌارا ڪندا آهن. ڪن کي اها ڳالهه نه وڻندي آهي، ۽ دوستن معرفت سفارشون ڪرائيندا آهن، ته سندن مقالي کي جيئن جو تيئن شايع ڪيو وڃي، جيڪو ناممڪن هوندو آهي. ڇاڪاڻ ته هر شماري سان گڏ اسان کي ماهرن جي موڪليل راءِ هائير ايجوڪيشن ڪميشن کي به موڪلڻي هوندي آهي، جيئن ته پي. ايڇ. ڊي. ڪندڙن لاءِ هڪ مقالو هائير ايجوڪيشن ڪميشن جي منظور ٿيل جرنل ۾ شايع ڪرائڻ ضروري هوندو آهي. ڪي محقق ان جي پورائيءَ لاءِ پنهنجي ٿيسز جو هڪ مڪمل باب ڪڍي ڏياري موڪليندا آهن، جنهن جي اشاعت به ممڪن نه هوندي آهي.

مقالي نگارن کي صلاح ڏجي ٿي ته هو اهڙي روش کان پاسو ڪندي پنهنجي مقالي کي تحقيقي طريقيڪار ۽ اصولن جي روشني ۾ لکي موڪلين ته جيئن ان جي اشاعت ممڪن ٿي سگهي.

پروفيسر محمد سليم ميمڻ
ايڊيٽر

فهرست

ڀاڱو سنڌي

لطيفيات

١. شاهه لطيف ڀٽائيءَ جي شاعريءَ ۾ حُبِ رسول ﷺ	ڊاڪٽر الهوسايو سومرو	٩

ادب

٢. شيخ اياز جي شاعريءَ ۾ عڪسي جمال	ڊاڪٽر فياض لطيف	٢٣
٣. گڏيل هٽي آواز ۾ ساڪن آواز جي ميلاپ جو معاملو	ڊاڪٽر الطاف جوکيو	٥١
٤. محمد ابراهيم جويو ۽ سنڌي ادبي بورڊ	ڊاڪٽر آزاد قاضي	٦٣
٥. نورالهديٰ شاهه جون سنڌي ادب ۾ خدمتون: هڪ اڀياس	ڊاڪٽر پروين موسيٰ ميمڻ	٧٥
٦. ويراڳي ڪلام ۾ انساني ڪردار جي اهميت	ڊاڪٽر عصمت فاطمه ويسر	٩١
٧. شيخ اياز جي شاعريءَ تي مختلف سياسي ۽ نظرياتي تحريڪن جو اثر	عبدالوحيد ڪلوڙ	١٠١

English Section

9. Role of Hassanally Effendi as harbinger of change in Sindh	Dr. Muhammad Ali Shaikh	9
10. Prof. Dr. Hotchand Moolchand Gurbuxani's Ph.D. thesis: Mysticism in the 19th Century Poetry of England	Gul Muhammad Umrani	23
11. Intertextual Influence of the Quran on the Poetry of Shah Abdul Latif Bhitai	Dr. Saeed Ahmed Soomro	29

سنڌي ياڳو

(لطيفيات)